

KONFERENCA O TRGOVANJU Z ŽENSKAMI (TRAFFICKING IN WOMEN)

DUNAJ, 10. IN 11. JUNIJ 1996

Organizatorja: Evropska komisija (Bruselj) in Mednarodna organizacija za migracije (IOM).

Preprodaja žensk postaja čedalje pomembnejša oblika neregularne migracije v države Evropske skupnosti. Do nedavna je večina žensk, ki jih seksualna industrija potrebuje in izkorišča, prihajala iz držav Azije, Afrike in Latinske Amerike, zadnja leta je v porastu število žensk iz Srednje in Vzhodne Evrope. Na tisoče žena je trženih v Zahodno Evropo, vendar je le malo primerov kdajkoli prijavljenih. Ni ga dela sveta, kjer ženske niso poniževane, prodane in kupljene kot predmet ali »glava«, opeharjene svojih pravic in dostojanstva. Smer trgovine je zmeraj ista: ženske iz revnih držav so prisiljene v bedno življenje v bogatejših državah.

RAZDELAVA PROBLEMA PREPRODAJANJA ŽENSK

Trgovina z ženskami se kaže kot problem z mnogimi obrazi, zato se ga je nujno lotiti z različnih vidikov. Na osnovi dela in spoznanj Evropskega parlamenta, mednarodnih organizacij, strokovnjakov in nevladnih organizacij je konferenca, glede na izrazitost v problematiki, vsebino razdelila v štiri delovna področja in se dotika:

1. migracijske politike,
2. pravosodnega sistema v državah,
3. uveljavljanja zakonodaje in sodelovanja policije,
4. socialne politike: ukrepi prevencije in podpora žrtev.

Ko je bila leto poprej podana pobuda za konferenco na ravni držav skupnosti evropskih držav, problem še ni bil na rednem dnevnem redu Evropske komisije.

Cilj moderne trgovine s sužnjami je seksualno izrabljanje. Prisila in poniže-

valni odnosi, ki peljejo k temu cilju, opozarjajo, da je nujno podpreti žrtve preprodaje. Taka opredelitev je novost v zahodnoevropskem političnem obravnavanju pojava prostitucije, saj je bila doslej kriva in zakonsko inkriminirana ženska, ki ponuja seksualne usluge.

Razlogi žensk, da se prepustijo tej trgovini, so revščina, pomanjkanje možnosti, želja po boljšem življenju. Vendar to ni popoln odgovor. Razlogi preprodajalcev z ženskami za seksualno suženjstvo so videti očitni: tveganje je majhno in kazni nizke, če sploh obstajajo, koristi velike. Izid preprodaje je za ženske grozljiv, pogosto so izpostavljene nasilju, brezpravnosti (nelegalno bivanje v tuji državi); zdravstveno in psihično ogrožene se morajo znajti na trgu delovne sile, da preživijo, tudi če se rešijo seksualnega izrabljanja.

NEKATERA DISKUSIJSKA VPRAŠANJA
DUNAJSKE KONFERENCE

Ad 1. *Ženske vstopajo legalno in nelegalno v tujo državo na različne načine.*

• Zakaj so kot izvor in cilj migracije ene države pomembnejše kot druge?

• Kako potekajo rekrutacija žensk in metode prepričevanja, ki jih uporabljajo preprodajalci?

• Katere ukrepe bi morali uveljaviti v spopadanju s problemom neregularne migracije: apliranje na potencialne žrtve in relevantne avtoritete, budnost na konzulatih in ambasadah, strožji mejni nadzor in omejevanje vizumov? Kateri so mogoči (stranski) učinki ukrepov?

Ad 2. *Kazensko pravo od države do države zelo variira.*

• Kakšni so sklepi glede na majhno števila sodnih primerov in sodnih odločitev?

• Ali bi morali pravno uveljaviti dejstvo, če žrtev ve, da je bila rekrutirana za prostitucijo?

• Kako je definirana preprodaja žensk v državni zakonodaji članic EU? Kateri elementi naj bi ji bili lastni: nezakonita migracija, prisila, korist?

• Kako prepričati žrtve, da pričajo zoper preprodajalce?

• Ali bi morali trgovino z ženskami definirati širše, kot trgovino z ljudmi nasploh?

• Ali bi zagotovitev stalnega bivališča žrtvi pospešila pregon preprodajalca?

Ad 3. Policija ima ključno vlogo v spopadanju s suženjsko trgovino, razpolaga z natančnimi informacijami o zločinih in prekrških, vendar je le malo primerov raziskanih.

• Kako je organizirana trgovina z ženskami?

• Kaj je bilo storjenega glede na priporočila Sveta iz leta 1993?

• Kako je organizirana policija za soočanje s takimi problemi?

• Kakšne so mogoče primerjave z bojem proti prekupčevanju z mamili, orožjem?

• Kateri so najpomembnejši dejavniki, ki omejujejo policijsko akcijo?

Ad 4. Varovanje žrtev.

• Kaj se je mogoče naučiti iz izkušenj držav (Belgija, Nizozemska), ki izvajajo posebne programe pomoči tem ženskam?

• Katere so posledice preprodaje za zdravje in blaginjo žrtev, njihovih sorodnikov in držav? Kako ustrezna je sedanja zdravstvena skrb za ženske, ki so vključene v preprodajo?

• Ali bi morali biti programi podpore pospeševani s pomočjo dogovorov z deželami izvora, vključujoč ustrezne ukrepe za izvajanje izobraževalne in denarne podpore s ciljem usposobiti repatriirane žrtve, da se reintegrirajo v domače okolje in ekonomijo?

PROBLEM POJAVA TRGOVINE Z ŽENSKAMI

Preprodajo žensk je mogoče primerjati z drugimi nezakonitimi oblikami trgovine,

vendar jo je težko primerjati s prekupčevanjem s predmeti. V njej obstaja neki »kontroverzni patos«. Obravnavanje problema je zato skoraj nemogoče in tudi kazensko pravo na tem področju je minimalno, če sploh obstaja.

Sum o zločinu ni dovolj, ampak je treba za spoprijemanje s težavami te vrste imeti dokaze. Na razpolago so objektivna merila, s katerimi je mogoče oceniti pomembnost in donose take trgovine. Razni uradi (konzulati, uradi za migracije, specializirane pisarne) posedujejo uporabne informacije, na temelju katerih bi bilo mogoče posredovati in preprečevati njen razmah, ki se kaže zlasti v nižanju starostne meje žrtev in v številu žena iz »novo odkritih«¹ držav. Objektivni ukrepi so na primer mogoči na področju nacionalne zakonodaje z omejevanjem vstopnih vizumov, vendar je aplikacija nemogoča v državah, ki vstopnih vizumov ne zahtevajo. Zato je videti, da bi bilo za nadzor najučinkoviteje odkriti dejavnike v državah, iz katerih zlorabljenе ženske izvirajo.

Zaradi mnogoterih implikacij je problem preprodaje žensk problem človekovih pravic, problem emancipacije med spoloma, med narodi in etnijami ter menjave dobrin med ljudmi nasploh – vprašanje svobode (suverenosti), in ne seksualno ali moralno vprašanje.

Kot svetovni pojav je problem izrazito kompleksen. Čeprav obstaja veliko referenčnega znanja s tega področja (literatura, akademska znanost, socialno delo), v pristopih k reševanju problemov očitno primanjkuje politične volje. Da bi dosegli cilj, ki mu je konferenca namenjena, onemogočanje razmaha problemov, ki izhajajo iz preprodaje žensk, je nujno zbrati čimveč podatkov, ki bodo – sistematizirani in analizirani – omogočili standardizacijo pristopa.

Problemsko področje je izrazito intersektorsko (zakonodaja, zdravstvo, izobraževanje, ekonomija, množični mediji) in terja interdisciplinarnost v pristopu. Nujno je iskati nove alianse za seznanjanje o problemih, identifikacijo pojava, v uporabo metod in orodij vključiti

razpoložljive kapacitete kadrov in strokovnjakov v javnih uradih, delo na cesti, izkoristiti razpoložljive medije na tem področju, da bi razumeli profile žrtev in značilnosti pojava.

Opredelitev pojava je problem zase, saj preprodaja žensk ni le kriminal, ki je ali ni organiziran, ampak kot poslovna kupoprodajna mreža zadeva vprašanja razporeditve moči, koristi, blaginje in aktualizira vprašanje hierarhije ne le v odnosu ponujanja in dostopa do uslug, ampak kot dejavnika socialne mobilnosti (razporeditev vlog znotraj družine, v religijskih, ekonomskih, vojaških idr. sistemih), statusnih razmerij (v ponudbi in povpraševanju spolnih uslug, feministično vprašanje o ženskah med seboj, ženska-devica, mati, ločena, intelektualka), polarizacije etičnih vrednot (estetski kriteriji kot merila so evidentni npr. v

pojnih belo blago, črne sužnje, rasne lepote).

Predmet zase v pojavu je psihopatologija užitka, ki je zakonsko utemeljena v pregonu izrabe, uporabe in ponudbe spolne usluge. Zastavlja se vprašanje zgodovinsko-etične pogojenosti psihopatologije v spisih, ki predpisujejo (vloga znanosti in mejnih znanosti: vrachi, inkvizicija, skupinski vodje, svetovalci) intelektualne, estetske (telesne) in etične pogoje dostopnosti in upravičenosti užitka (problem selekcioniranja: pomen invalidnosti, iznakaženosti, telesne stigme, norosti) in konsekventno druge prednosti in ugodnosti morale, ki omogoča odtujenost od posamezniku in njegovemu telesu lastne narave.

Bojana Kos Grabar